

Don Joaquim i els castellans

Ja em perdonaran la revista *El Mirall* de Mallorca, Antoni Quintana, autor de l'entrevista, i don Joaquim Gual de Torrella, entrevistat. Com que les fonts són declarades, la consciència no ha de patir gens. Sobretot quan es tracta de reproduir la ideologia bàsica de don Joaquim respecte als castellans, que és la següent: "És que no tenim res a veure amb ells, ni ells tenen res a veure amb la nostra part del món". No seré jo qui discutirà la visió històrica del senyor Gual de Torrella, nascut a Ciutat de Mallorca el 1916: és una visió que contempla el món i la història *sub specie aeternitatis*, que és una manera tan bona com una altra, com la dialèctica, la materialista, l'econòmica, la sociològica, o les combinacions que en resulten d'unes i altres. Don Joaquim Gual de Torella té, tanmateix, un avantatge notable: "Del nostre llinatge hi ha notícies ja devers l'any 800. Nosaltres venim d'En Bernat de Sant Eugènia, que acompanyà el rei En Jaume. Aquest senyor era un poc tarambana, però quan va ser cap de casa va tornar molt honorat". Si jo pogués mirar-me la història amb la perspectiva que donen dotze segles d'un llinatge, i set o vuit de la família immediata, crec que tindria molta més seguretat de la que tinc: el meu llinatge de part de pare només apareix a Xixona a finals de segle XV, on els Mira eren ja ciutadans d'immemorial, i per part de mare, devien ser uns pobres immigrants gascons de la primera època. De tota manera, estic d'acord amb don Joaquim, a pesar de la diferència de categoria.

Per exemple quan diu: "No sé d'on els ve aquest orgull als castellans quan resulta que gairebé sempre ens ha hagut de menester. Ja quan batallaven contra els musulmans, en més d'una ocasió els reis catalans els ajudaren". D'acord. La diferència és que els castellans es quedaven amb el benefici. Amb Múrcia, per exemple, després de la conquesta de l'in-

nocent Jaume I. Ara es queden amb els impostos, l'IVA i els drets de duana. És clar que això de l'orgull dels castellans és una cosa molt antiga. Ja deia sant Vicent Ferrer en un sermò que "els castellans són molt sobers", és a dir superbs, en el nom i en tota cosa. I el Dijous Sant de 1620, conta mossèn Porcar, el virrei castellà de València va tenir la genial idea de fer estar-se tothom dret mentre *ell* adorava el Santíssim Sagrament. "*Laudetur Christus*, que los assistents al santíssim monument, estan lo rei dels reis i lo senyor de los senyors, estant seits, i per lo lloctinent del rei estaran de peus".

Gaziel, en els viatges de la *Trilogia ibèrica*, parla, en aquest sentit, de l'"irrealisme de Castella". Per exemple en els noms dels pobles (Sant Vicent es referia als noms de les persones): "Madrigal de las Altas Torres...: quin nom meravellós per una cosa tan arrossinada". O més endavant, Peñaranda de Bracamonte, ni castellà imponent, ni monestir centenari, ni res: "un poblet de mala mort... perdut enmig d'una plana rasa com el pamell de la mà". Ara bé, segons don Joaquim Gual de Torrella, "tot això potser els hi vengui d'un complex d'inferioritat. Quatre grups hi ha a Europa que el tenen: els castellans, els francesos de l'illa de França, els Brandemburg de Prússia i la noblesa moscovita". Valga'm Deu, don Joaquim, si amb complex d'inferioritat han fet el que han fet -crear imperis, fer por a mitja

Europa quan han pogut, i tot això- ¿què no haurien fet amb complex de superioritat? I si tenien, o tenen, complex d'inferioritat, ¿quin dèficit o quina carència pretenen compensar amb el posat de superioritat orgullosa? Perquè aquest posat sí que el tenen, els castellans, els francesos, i el tenen els prussians, o els moscovites.

No com nosaltres, que amaguem un complex de superioritat irreal amb un passat d'inferioritat acceptada. En la llengua, per exemple, o en la política: pensem que som més avançats, rics i europeus que els castellans, però deixem pacíficament la llengua de Castella. Cosa que a Don Joaquim no li fa gens de por. Ell té una altra perspectiva històrica, i potser (el nostre Senyor que l'escolte) té raó i tot: "no hi ha d'haver por del castellà. És una llengua que està entrant dins un procés degeneratiu per imitació dels americans". I encara més: "Vos dic que s'autodestruiran ells mateixos, i a més dins Europa no tenen res a fer". Don Joaquim creu en la superioritat profunda del català, creu que té un gran futur: "Un temps, els senyors de Mallorca parlaven català i les senyores aprenien francès, i era 'cursi' parlar foraster. Tot això tornarà... Arribarà un moment que ens temerem que no ens convé atracar-nos gens a una llengua que se'n va per avall".

I conclou: "no hauríem de mirar gens cap a Madrid". D'acord, don Joaquim, no hauríem de mirar cap a Madrid,... si no fóra que a Madrid hi ha el rei, hi ha el govern amb tots els ministeris -començant pel d'Hisenda-, hi ha els Estats Majors dels tres exèrcits, la Direcció General de Policia, Televisió Espanyola, i el quilòmetre zero de totes les carreteres. Mirem, per tant don Joaquim, però pensant que no hauríem de mirar. Té raó vostè.

Joan F. Mira